

Posudek oponenta na bakalářskou práci Renáty Chourové: Dopady ekonomické krize na vývoj plodnosti ve státech Evropské unie

Předkládaná bakalářská práce Renáty Chourové má za cíl poměrně obtížné téma. Zhodnocení dopadu ekonomické krize na vývoj plodnosti v zemích Evropské unie totiž znamená postižení řady faktorů a podmínek, které mohou být v jednotlivých zemích specifické a mít rozdílné časování.

Bakalářská práce má rozsah 51 stran, z toho 47 stran představuje vlastní text včetně odborné literatury a citace datových zdrojů. Na dvou úvodních stranách je popsán vstup do problematiky, vymezeny cíle, stanoveny pracovní hypotézy a načrtnut obsah jednotlivých kapitol. V této části autorka zmiňuje události 20. století, které ovlivnily úroveň plodnosti v minulosti. Bohužel opomíjí (str. 10) velmi významný efekt první světové války a dále není zřejmé, jakou souvislost vidí mezi plodností a vnějšími podmínkami při „*nastoupení totalitních režimů*“. Na stejné straně 10 užívá neznámý termín „*druhá demografická revoluce*“. Na celé straně 10, kde je uváděna zkoumaná problematika chybí citace odborné literatury. V textu jsou nevhodné anglicismy jako míra plodnosti ve smyslu úroveň plodnosti (respektive proces plodnosti) míra úhrnné plodnosti (str. 11, 15, 16 a další); česky má být úhrnná plodnost nebo úroveň plodnosti, na str. 12 má být hodnota úhrnné plodnosti nikoliv úroveň úhrnné plodnosti, protože úhrnná plodnost je ukazatel, který nabývá hodnot apod. V metodice by bylo vhodnější uvést vzorce a ne pouze verbální definice. Volba ekonomického ukazatele hrubý domácí produkt na hlavu (chybí informace v jakých cenách byl počítán) není příliš šťastná, protože tento ukazatel spíše vyjadřuje výkonnost ekonomiky států. Jako vhodnější pro zkoumanou problematiku mohla být například parita kupní síly (purchasing power parity: PPP), která monitoruje koupěschopnost obyvatelstva. Pokud jde o metodu shlukové (též seskupovací) analýzy je v češtině nevhodné při interpretacích mluvit o shlucích, protože se jedná o rozdělení do skupin podobných objektů; rovněž není uvedeno, jakou metodou byla data standardizována.

Druhá kapitola začíná diskusí s literaturou a dále pokračuje velmi schématickým nástinem vývoje HDP na hlavu v období 2001-2011 za všechny země EU27 dohromady (odkaz na neexistující přílohu 3; dva grafy označené jako obr. 1 na str. 18 a 51). Trend vývoje HDP na hlavu pravděpodobně neprobíhal stejně ve všech zkoumaných zemích. Nenarostla v čase diferenciací tohoto ukazatele mezi zeměmi? Jak probíhalo časování a dopad krize v jednotlivých zemích? Průměr může být složen z rozdílných růstů i poklesů hodnot jednotlivých zemí. Tato úvaha platí stejně pro nezaměstnanost či úhrnnou plodnost, kdy změny hodnot některých zemí mohou celkový průměr značně ovlivnit. Proč je vložen v subkapitole věnované změně reprodukčního chování odstavec o demografickém stárnutí (str. 21) a navíc nepřesně. Na str. 21 je uvedeno, že „*Dlouhodobý trend poklesu úhrnné plodnosti je ve vyspělých zemích pozorován od poloviny 20. století, ale jeho časování a průběh se v jednotlivých státech liší*“. A co baby boom po druhé světové válce? Navíc trendy úhrnné plodnosti byly v období od padesátých let ve 27 zkoumaných zemích rozdílné. Těžištěm práce je označena třetí kapitola, kde jsou prezentovány výsledky shlukové analýzy ve dvou časových řezech (2006 a 2011) pro 5 proměnných (úhrnná plodnost, průměrný věk matky při porodu, reálný hrubý domácí produkt na obyvatele v eurech, míra nezaměstnanosti mužů, míra nezaměstnanosti žen) pro 27 zemí EU. Vyvozování závěrů porovnáním pouhých dvou kalendářních let (2006 a 2011) může být také zatíženo náhodou. Daleko vhodnější by bylo posuzovat změnu trendu. Na str. 34 je fatální chyba a to zejména pro studentku demografie v kombinaci se sociální geografii: „*V roce 2006 se zde nacházely některé země bývalého Sovětského svazu (Bulharsko, Česko, Maďarsko, Rumunsko), pobaltské státy (Estonsko, Litva, Lotyšsko) a dále Kypr, Malta, Rakousko, Portugalsko a Slovinsko*“.

Závěrem lze říci, že zvolené téma bylo velmi náročné a jeho řešení v rámci bakalářské práce spíše povrchní. Autorka se navíc dopustila řady nepřesností a chyb. Navrhují práci k obhajobě a její hodnocení by mělo vycházet zejména z průběhu obhajoby.